

นาฏยลักษณะฟ้อนล้านนาในศิลปะการแสดงของ
บริษัท กฤษฏีทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอรั่มแมนซ์

The Dance Characteristics of Lanna Dance

in Performing Art by Kritteam Organizer And Performance Company

ผู้วิจัย ดิฐดา นุชบุษบา

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจจันทร์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานาฏยลักษณะฟ้อนล้านนาในงานศิลปะการแสดง และกลวิธีการออกแบบการแสดงของบริษัทกฤษฏีทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอรั่มแมนซ์ ระหว่างปี พ.ศ.2550-2555 โดยการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์บุคลากรภายในบริษัท กลุ่มลูกค้า และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดง รวมถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า นาฏยลักษณะฟ้อนล้านนาในงานศิลปะการแสดงของบริษัทกฤษฏีทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอรั่มแมนซ์ มีที่มาจากทักษะการฟ้อนล้านนาของกฤษฏี ชาติบุญ ผู้ก่อตั้งบริษัท โดยนำลีลาท่าฟ้อนล้านนาดั้งเดิม มาใช้ในการออกแบบการแสดงและสร้างสรรค์การแสดงละครฟ้อนล้านนา เรื่องพรหมจักร เกิดเป็นท่าฟ้อนล้านนาที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ท่าฟ้อนมีเอกลักษณ์เฉพาะ คือ การเคลื่อนไหวที่เชิงช้า เลื่อนไหล ใช้มือฟ้อนยกกว้างและสูงเหนือศีรษะ พลิ้วไหว พร้อมกับยกสะโพกและบิดลำตัวเป็นรูปตัวเอส (S) จากนั้นนำท่าฟ้อนที่พัฒนาขึ้นมาใหม่มาประดิษฐ์เป็นชุดท่าฟ้อนประยุกต์ใช้ในการแสดงต่างๆ ด้านการแต่งกายใช้ผ้าพื้นเมืองล้านนามาประยุกต์สร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับการแสดง เน้นแต่งทรงผมเกล้ามวยสูงประดับด้วยดอกไม้ ปิ่น และเครื่องประดับอื่นตามแต่สรรหาจำนวนมาก และมักใช้อุปกรณ์จากศิลปหัตถกรรมล้านนาประกอบการแสดง ส่วนดนตรีประกอบการแสดงใช้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาดั้งเดิมประยุกต์กับดนตรีสากล

กลวิธีการสร้างสรรค์การแสดงมีการทำงานเป็นระบบ เริ่มจากประชุมแบ่งงานออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ฝ่ายออกแบบลีลา ฝ่ายดนตรี ฝ่ายเครื่องแต่งกาย ฝ่ายอุปกรณ์ประกอบการแสดง ฝ่ายออกแบบแสงและสื่อผสม แต่ละฝ่ายจะดำเนินงานตามหน้าที่ภายใต้ปัจจัย ได้แก่ ความต้องการของลูกค้า งบประมาณ และบุคลากร โดยคำนึงถึงคุณภาพและการรักษาเอกลักษณ์ของผลงานการแสดงที่มีนาฏยลักษณะฟ้อนล้านนามีการพัฒนาองค์ประกอบทางการแสดงต่าง ๆ ขึ้นใหม่อยู่เสมอเพื่อปรับปรนให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดผลสัมฤทธิ์ในวันจัดการแสดงจริง สร้างความพอใจให้กับลูกค้า เกิดผลกำไรชื่อเสียง และได้รับการยอมรับจากบุคลากรในวงการนาฏศิลป์ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานสร้างสรรค์

มีอิทธิพลต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงและนำแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาและการทำงานได้

คำสำคัญ

นาฏยลักษณะฟ้อนล้านนา, บริษัท กฤษฏีทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอรั่มแมนซ์

Abstract

The purpose of this thesis is to study the dance characteristics of Lanna Dance, a type of dance in northern Thailand, in performing art and mechanism of performing art design by Kritteam Organizer And Performance Company during the years 2007-2012. The methods of study included documents survey, interviews with staff, customers, specialist of performing art and observation with and without participation.

The results of the study indicated that the characteristics of Lanna Dance in performance setting by Kritteam Organizer And Performance Company started from Lanna Dance skills of Krit Chaisilbun, the founder of the company. The original Lanna Dance rhythmic movement has been adapted to create a Lanna Dance drama “Promajak” in which a new choreography has been developed. It’s unique characteristic can be seen by raising the hands up high making sway and graceful movements in a wide circle above the head. At the same time, the dancer trusts his hip to make an S shape-like position. The developed characteristics became a new group of rhythmic movements seen in various performances. As for the costume, the traditional Lanna material has been used to create a suitable outfit. The hair style is a high bun decorated with flowers, hairpin or any other available ornaments. The supportive equipments are often Lanna crafts. The music is the combination of adapted Lanna folk and modern music.

The system of performance setting starts from a meeting with the customer to find out the relevant policy and what needs to be done. The task is then divided into 5 parts: the choreography, music, costume, props, lighting and mixed media. Each part will work out under the conditions such as the customer’s needs, budget and personnel bearing in mind the quality and identity of Lanna Dance is to be maintained. The performance set up has been consistently developed to meet with customer’s demand and for a successful show, customer’s satisfaction, goodwill, public relations and profit.

Keywords

The Dance Characteristics of Lanna Dance, Kritteam Organizer And Performance Company

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเจริญเติบโต ธุรกิจด้านต่างๆเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันกันเพื่อแสวงหาลูกค้าโดยใช้กลยุทธ์การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจและดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้เกิดความสนใจในธุรกิจของตนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการแสดง เป็นการส่งเสริมการขาย ช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้คนหันมาสนใจสินค้าและบริการของเจ้าของธุรกิจได้มากขึ้น ซึ่งในการจัดงานกิจกรรมดังกล่าวจะมีการจัดการแสดงในช่วงพิธีเปิด ระหว่างการจัดงาน หรือช่วงพิธีปิดงาน โดยว่าจ้างกลุ่มศิลปิน นักศึกษา หรือบริษัทรับจัดการแสดง ให้จัดการแสดงตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ส่งผลให้ธุรกิจรับจัดการแสดง โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเกิดการแข่งขัน และต่างก็หาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงของตนให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีความน่าสนใจ ทำให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบการแสดง

บริษัท กฤษณ์ทิพย์ ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ ก่อตั้งโดยกฤษณ์ ชัยศิลป์บุญ ศิลปินผู้มีชื่อเสียงชาวไทยในการฟ้อนล้านนา เป็นผู้มีชื่อเสียงและใฝ่ศึกษาหาความรู้ในด้านการฟ้อนล้านนา และการเล่นดนตรีพื้นเมืองล้านนาประเภทต่างๆตั้งแต่วัยเยาว์ มีโอกาสแสดงตามโอกาสต่างๆ จนเป็นที่รู้จักต่อมาได้รู้จักกับครูเล็ก ภักธราวดี มีชูชน เจ้าของโรงละครภักธราวดี เชียงเตอร่ จึงมีโอกาสได้เรียนรู้ศิลปะการแสดงแขนงต่าง ๆ ทั้งของตะวันตก และตะวันออก รวมถึงเทคนิควิธีการแสดงของศิลปะการแสดงสมัยใหม่ จึงได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเพิ่มเติมมาประยุกต์สร้างสรรค์การแสดงละครฟ้อนล้านนา กระทั่งได้รับรางวัลศิลปินดีเด่นลูกใหม่แห่งละครเวทีไทย ต่อมาจึงรวมกลุ่มนักแสดงรับจัดการแสดงแนวล้านนาเรื่อยมาจนมีชื่อเสียง และก่อตั้งบริษัทรับจัดการแสดง ใช้ชื่อว่า บริษัท กฤษณ์ทิพย์ ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ ในปี พ.ศ.2551 ดำเนินธุรกิจรับจัดการแสดง ภายในบริษัทมีพนักงานประจำเพียง 5 คน สามารถบริหารงานในการออกแบบการแสดงและจัดการแสดงต่างได้ มีนักแสดงที่มีฝีมือสนใจเข้าร่วมเป็นนักแสดงของบริษัทจำนวนมาก รูปแบบของผลงานการแสดงของบริษัท กฤษณ์ทิพย์ ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ มีแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงที่มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ คือ การสร้างสรรค์ผลงานโดยการนำนาฏยลักษณ์การฟ้อนล้านนาไปปรับปรนเข้ากับการแสดงต่าง ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานาฏยลักษณ์ศิลปะการแสดงของบริษัท กฤษณ์ทิพย์ ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ และศึกษาทฤษฎีในการสร้างงานศิลปะการแสดงของ บริษัท กฤษณ์

ทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เฟอร์ฟอรัมแมนซ์ในแง่มุมต่างๆ ว่ามีวิธีการทำงานหรือขั้นตอนในการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานาฏลักษณะฟ้อนล้านนาในงานศิลปะการแสดงของบริษัท กฤษณ์ทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เฟอร์ฟอรัมแมนซ์
2. เพื่อศึกษาวิธีการออกแบบศิลปะการแสดงของบริษัทกฤษณ์ทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เฟอร์ฟอรัมแมนซ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา
  - 1.1 ศึกษาสัญลักษณ์ฟ้อนล้านนา ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ ลีลา , เครื่องแต่งกาย , อุปกรณ์ประกอบการแสดง และดนตรีประกอบการแสดง
  - 1.2 กลวิธีการสร้างงานศิลปะการแสดง ในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบลีลา , การออกแบบดนตรีประกอบการแสดง , การออกแบบเครื่องแต่งกาย , การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง , การออกแบบแสงและสื่อผสม และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างงานศิลปะการแสดง
2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 พนักงาน ในบริษัทฯ ที่รับผิดชอบในเรื่องของการจัดแสดง จำนวน 5 คน
  - 2.2 นักแสดง ที่เคยร่วมงานกับบริษัทฯ ที่สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งคำถามได้ จำนวน 10 คน
  - 2.3 ลูกค้า ที่เคยว่าจ้างบริษัทฯ จัดการแสดง จำนวน 5 คน
  - 2.4 อาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดง ที่เคยชมผลงานการสร้างสรรค์ของบริษัทฯ จำนวน 10 คน
  - 2.5 ผู้ชม ที่เคยชมการแสดง และนำแนวทางการสร้างสรรค์ของบริษัทฯ ไปประยุกต์ใช้กับการทำงาน จำนวน 6 คน รวมจำนวนทั้งหมด 36 คน

3. ด้านระยะเวลา

ศึกษาประวัติความเป็นมา ของผู้ก่อตั้งบริษัทตั้งแต่ช่วงก่อนการก่อตั้งบริษัท และศึกษาข้อมูลการทำงานของบริษัท กฤษณ์ทีม ออร์กาไนเซอร์ แอนด์ เฟอร์ฟอรัมแมนซ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2555

การทบทวนวรรณกรรม

ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการฟ้อนล้านนา

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนาฏยลักษณ์ และ นาฏยประดิษฐ์

ส่วนที่ 3 แนวคิดกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

ส่วนที่ 4 ศาสตร์แห่งการเคลื่อนไหวร่างกาย : แนวคิดและทฤษฎีของตะวันตก สุนทรียภาพใน
นาฏศิลป์และการแสดง หลักการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาศิลปะการแสดงของบริษัท กฤษฏีทีม ออร์แกนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการศึกษาภาคสนาม โดยให้ความสำคัญกับการศึกษานาฏยลักษณ์ฟ้อนล้านนาในศิลปะการแสดง และกลวิธีการสร้างงานศิลปะการแสดง โดยนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำมาประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ออกแบบการวิจัยและแผนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยตามแผนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

นาฏยลักษณ์ฟ้อนล้านนาในงานศิลปะการแสดงของบริษัท กฤษฏีทีม ออร์แกนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์

ลีลาที่มาจากมาจากท่าฟ้อนล้านนาที่พัฒนาขึ้นใหม่อันเป็นผลผลิตจากการสร้างสรรค์ละครฟ้อนล้านนาเรื่อง พรหมจักร ของกฤษฏี ชัยศิลป์ ตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งบริษัท โดยการใช้ทักษะท่าฟ้อนล้านนาดั้งเดิมที่เคยได้รับการถ่ายทอดจากพ่อครูแม่ครูช่างฟ้อนในจังหวัดเชียงราย ผสมกับความรู้ในด้านการละครตะวันตกที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากโรงละครภัทราวดีเธียเตอร์ และการศึกษาหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับศิลปะวรรณกรรมล้านนาเพิ่มเติมสร้างสรรค์เป็นท่าฟ้อนล้านนาที่พัฒนาขึ้นใหม่ ปรากฏท่าฟ้อนที่เป็นเอกลักษณ์ มีลวดลายการเคลื่อนไหวเฉพาะ คือ การผสมผสานท่าฟ้อนล้านนาดั้งเดิม การเคลื่อนไหวร่างกายที่เชื่องช้าลื่นไหล การบิดเอวและยกสะโพกทำให้ร่างกายเป็นรูปตัวเอส (S) มีการเอียงตัวและโน้มตัวไปในทิศทางต่างทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ดูพลิ้วไหว กลายเป็นโครงสร้างการทรงตัวในการฟ้อนที่เป็นเอกลักษณ์ มีการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยพลังที่รวดเร็วว่องไว จังหวะเวียน ส่วนลักษณะการใช้มือในการฟ้อนเหมือนท่าฟ้อนรำทั่วไป แต่มีลักษณะที่แตกต่างคือ การจับให้เหมือนเขากวาง และการจับให้เหมือนหัวนกยูง และจุดเด่นของ

การใช้มือในการฟ้อนอยู่ในระดับสูงเหนือศีรษะ มีการฟ้อนแบบดั้งเดิมให้นักแสดงนำความสามารถทักษะ ทำฟ้อนของตนเองแสดงออกมาทำให้การแสดงเกิดความหลากหลายไม่ตายตัว และมีการออกแบบท่าโยกที่พัฒนามาจากการขึ้นลอยของโขนทำให้ดูแปลกตาเกิดความน่าสนใจ จากลีลาดังกล่าวเกิดเป็นนาฏยลักษณะของลีลาในการฟ้อนล้านนาของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์แอนด์เพอร์ฟอร์มเมอร์ สามารถนำไปใช้ในการออกแบบการแสดงอื่นได้ต่อไป

การแต่งกาย การแต่งกายในการแสดงของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มเมอร์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นนาฏยลักษณะเฉพาะในการแสดงผ่านรูปแบบการแต่งกายแบบล้านนา ซึ่งการแต่งกายมีความสอดคล้องกับลีลาท่าฟ้อน กล่าวคือ การแสดงที่มีลีลาท่าฟ้อนล้านนาดั้งเดิม จะแต่งกายแบบพื้นเมืองล้านนาดั้งเดิม มีที่มาจากรูปแบบการแต่งกายของชาวล้านนาชาติพันธุ์ต่างๆ มีความสวยงาม เรียบง่าย นำไปใช้ในการแสดงฟ้อนพื้นเมืองล้านนาแบบดั้งเดิมชุดต่างๆ อาทิ ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนเล็บ การแสดงฟ้อนประกอบแพะชัน โข่วผ้าพื้นเมือง และงานขบวนแห่ล้านนา เป็นต้น ส่วนเครื่องแต่งกายที่มีการพัฒนาขึ้นมาใหม่ มีที่มาจากการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายให้กับตัวละครฟ้อนล้านนาเรื่อง พรหมจักร โดยมีแรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์กรรม และประติมากรรมล้านนา ประกอบกับความต้องการแสวงหาแนวทางการแต่งกายแบบใหม่ที่ดูสะอาดตา พัฒนามาจากการแต่งกายแบบล้านนาดั้งเดิม ผสมผสานระหว่าง เครื่องแต่งกายพื้นเมืองล้านนาดั้งเดิม กับวัสดุที่หาได้ในปัจจุบัน โดยเน้นความอลังการของทรงผม เครื่องประดับ การนุ่งผ้า ปล่อยชายผ้ากรวยกาย จนกลายเป็นแม่แบบของการแต่งกายในการแสดงชุดอื่นๆ ในเวลาต่อมาที่มีการพัฒนาไปเรื่อยไม่หยุดยั้ง โดยคำนึงถึงความงดงาม ทางสุนทรียะทางศิลปะการแสดง เพื่อให้ผู้ชมตื่นตาตื่นใจ และมีความสุขที่ได้ชมการแสดง

อุปกรณ์ประกอบการแสดง การแสดงของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มเมอร์ มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งเป็นวัสดุของใช้และเครื่องตกแต่งในศิลปหัตถกรรมล้านนา มาใช้ประกอบการแสดงเพื่อให้การแสดงมีความน่าสนใจ สามารถช่วยสื่อความหมายในการแสดงได้ดีมากขึ้น ซึ่งอุปกรณ์ประกอบการแสดงเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการแสดงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม กลมกลืนไปกับรูปแบบการแสดง ช่วยสื่อความหมายในการแสดงให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ดี เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมล้านนาได้รับการยอมรับและเป็นที่เข้าใจของคนทั่วไป ในการแสดงของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มเมอร์มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง 2 ประเภท คือ 1.การใช้อุปกรณ์ตามแบบอย่างการฟ้อนล้านนาดั้งเดิม ได้แก่ ฟ้อนที(ร่ม) ฟ้อนเทียน ฟ้อนวี(พัด) ฟ้อนผางประทีป ฟ้อนห่านกยูง และฟ้อนขันดอก โดยนำท่าทางมาจากท่าฟ้อนล้านนาดั้งเดิมมาสอดแทรกในการแสดงเป็นบางท่า หรือปรับเปลี่ยนวิธีการถืออุปกรณ์ หรือท่าฟ้อนประกอบการใช้อุปกรณ์ตามลีลาท่าทางที่ออกแบบขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกิดความสวยงามแปลกใหม่ เน้นท่าฟ้อนที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักแสดงกับอุปกรณ์ หรือการใช้อุปกรณ์สร้างเป็นภาพ บรรยากาศ หรือฉาก 2.การใช้อุปกรณ์ที่ปรับปรุงจากของเดิมหรือสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่มีการ

ตกแต่งอุปกรณ์เดิมให้มีความสวยงามและดูแปลกตามากยิ่งขึ้น และการสรรหาอุปกรณ์ที่อยู่ในศิลปะวัฒนธรรมล้านนามาใหม่ๆ มาใช้ในการแสดงอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่เป็นวัสดุอุปกรณ์จากศิลปะหัตถกรรมล้านนา เช่น โคม ร่ม ดุง และอื่นๆ ที่สามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาไม่แพง มีขายอยู่ทั่วไปตามตลาด ร้านค้า หรือแหล่งผลิตในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย เมื่อซื้ออุปกรณ์มาแล้วมีดัดแปลงอุปกรณ์เพิ่มเติมให้มีขนาดที่เหมาะสม สามารถถือประกอบทำพ่อนต่างได้ และการตกแต่งเพิ่มรายได้สวยแปลกตามากยิ่งขึ้น

ดนตรีประกอบการแสดง ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ มีการใช้ดนตรีประกอบการแสดง 3 ประเภท ได้แก่ 1. ดนตรีสดจะใช้วงดนตรีพื้นเมืองล้านนาประกอบการแสดง ทั้งที่เป็นการพ่อนล้านนาแบบดั้งเดิม และการพ่อนล้านนาที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ได้แก่ วงปี่พาทย์ล้านนาหรือปี่ดก้อง วงสะล้อซึง วงกลองสะบัดชัย วงกลองปูเจ และวงดนตรีล้านนาประยุกต์ 2. ดนตรีจากแผ่นซีดี ใช้เพลงบรรเลงดนตรีพื้นเมืองล้านนาจากแผ่นซีดีที่วางขายอยู่ทั่วไปมาใช้ประกอบการแสดง โดยจะนำเพลงเหล่านี้มาตัดต่อใช้ประกอบการแสดงในกรณีที่มีการแสดงในงานนั้นไม่ใช้วงดนตรีสด ก็จะเลือกเพลงจากแผ่นซีดีที่มีอยู่ไปใช้ในการแสดง 3. ดนตรีที่สร้างขึ้นใหม่ซึ่งใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงชุดใหม่ที่ต้องทำดนตรีขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดงนั้น โดยเฉพาะ ทั้งนี้ก็จะขึ้นอยู่กับปัจจัยในการจัดการแสดง ได้แก่ รูปแบบการแสดง ความต้องการของลูกค้า และงบประมาณ เพราะการทำเพลงใหม่นั้นมีขั้นตอนต่างๆที่ต้องใช้งบประมาณและเวลา เช่น การแต่งเพลง การจ้างนักดนตรี การจ้างช่างตัดต่อ เพื่อให้ผลงานเพลงออกมาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ทำนองเพลงจะคลี่คลายมาจากทำนองเพลงพื้นเมืองล้านนา

กลวิธีในการสร้างงานศิลปะการแสดงของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์

การศึกษากลวิธีในการสร้างงานศิลปะการแสดงของบริษัททฤษฎีทิม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการประชุมวางแผนงานเป็นขั้นตอน โดยคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของการแสดงและธุรกิจเป็นสำคัญ จึงมีการลำดับขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนงาน ได้แก่ การออกแบบลีลา การออกแบบดนตรี การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง และการออกแบบแสง แต่ละส่วนมีผู้รับผิดชอบ และทุกส่วนจะเริ่มต้นทำงานหลังจากการประชุมสรุปงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จนถึงขั้นวันจัดการแสดงจริง เมื่อเสร็จสิ้นจะสรุปค่าใช้จ่าย ทั้งยังมีการติดตามผลความพึงพอใจของลูกค้าด้วยการสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานในครั้งต่อไป ซึ่งขั้นตอนในการทำงานทั้งหมดอยู่ภายใต้ปัจจัย ได้แก่ ลูกค้า งบประมาณ บุคลากร ดังนี้

1. การออกแบบลีลา

ขั้นตอนการออกแบบลีลาเริ่มต้นจากผู้ออกแบบลีลาประจำบริษัทจะวางแผนการออกแบบลีลาโดยการหาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการแสดง ลีลาท่า และปรึกษากับฝ่ายออกแบบดนตรีประกอบการแสดงเกี่ยวกับเพลงที่จะใช้ประกอบการแสดง แล้วเขียนเป็นแผนภาพบันทึกไว้เป็นที่เข้าใจของผู้ออกแบบการแสดง หรือในบางครั้งการออกแบบลีลานี้อาจทำไปพร้อมๆกับขั้นตอนของการฝึกซ้อมนักแสดงก็ได้ จึงนัดหมายนักแสดงเพื่อฝึกซ้อม มีการเตรียมความพร้อมนักแสดงด้วยการเตรียมความพร้อมร่างกาย การปรับพื้นฐานนักแสดงทั้งนักแสดงเก่าและนักแสดงใหม่ให้มีความคุ้นเคยและมีพื้นฐานทักษะทางการแสดงให้ เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน จากนั้นจึงเริ่มขั้นตอนการฝึกซ้อมซ้ำๆ โดยการอธิบายรูปแบบการแสดงให้นักแสดงเข้าใจ ทั้งเรื่องราว แบ่งบทบาทหน้าที่ของนักแสดงในการแสดง การฟังจังหวะเพลงให้คุ้นหู แล้วเริ่มต่อท่าทางให้นักแสดงเป็นช่วงๆ โดยเริ่มต้นจากการฝึกซ้อมชุดท่าฟ้อนที่จะใช้ในการแสดงให้นักแสดงทุกคนเกิดความชำนาญคล่องแคล่วเสียก่อน จากนั้นจะเริ่มแบ่งช่วงการแสดง แล้วสอดแทรกด้วยท่าฟ้อนเดี่ยว ท่าฟ้อนคู่ ท่าฟ้อนต้นสั้น ท่าเชื่อมหรือท่าเคลื่อนไหว ท่าใช้อุปกรณ์ และจบด้วยท่ารำ ระหว่างนั้นจะมีการจัดรูปแบบการแปรแถวแบบต่างๆ ฝึกซ้อมบ่อยครั้งจนนักแสดงสามารถแสดงได้อย่างพร้อมเพรียง หากมีข้อผิดพลาดก็จะแก้ไข จากนั้นจะให้นักแสดงซ้อมเสมือนจริง โดยใส่เพลงและอารมณ์ จึงส่งผลงานให้กับลูกค้าตรวจด้วยการบันทึกวิดีโอ หรือนัดหมายลูกค้ามาชมผลงานการแสดง ซึ่งการดำเนินงานทั้งหมดในขั้นตอนนี้จะต้องควบคุมให้อยู่ในงบประมาณที่กำหนดไว้ตั้งแต่ขั้นตอนการประชุม

2. การออกแบบดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ วงดนตรีสดซึ่งเป็นดนตรีพื้นเมืองล้านนามีขั้นตอนการทำงานที่ไม่ซับซ้อนมากนัก โดยใช้วิธีการนัดหมายให้มาฝึกซ้อมร่วมกับนักแสดงก่อนวันเริ่มงาน หรือนัดแนะกันในวันแสดงจริง และอีกประเภทหนึ่งคือดนตรีที่จัดทำขึ้นใหม่ จะมีการประชุมวางแผนเพื่อวางแผนการทำงานตามรูปแบบการแสดง โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยได้แก่ ความต้องการของลูกค้า และงบประมาณ เป็นกรอบในการทำงาน ประเภทของดนตรีที่จัดทำขึ้นใหม่ แบ่งออกเป็น เพลงบรรเลง เพลงที่มีเนื้อร้อง และบทละครประกอบการแสดง แต่ละประเภทมีขั้นตอนคล้ายกันคือเมื่อประชุมสรุปงานเรียบร้อย กฤษฎี ชัยศิลป์บุญ จะแนะแนวทางในการทำงานดนตรี เพื่อให้ฝ่ายออกแบบดนตรี ฝ่ายแต่งเนื้อร้อง ฝ่ายแต่งบทละคร ไปเตรียมตัว จากนั้นจะเข้าสู่ขั้นตอนของการบันทึกเสียงโดยนัดหมายนักดนตรี นักร้อง หรือนักพากย์เสียงมาทำการบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงของบริษัท แล้วนำไปใช้ในการแสดงดนตรีที่จัดทำแล้วสามารถนำไปใช้ในการแสดงในงานอื่นๆได้อีก

3. การออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายจะมีความเชื่อมโยงกับขั้นตอนการนำเสนองานให้กับลูกค้าเพื่อเป็นตัวเลือกให้ลูกค้าตัดสินใจ โดยจะนำรูปภาพการแสดงจากงานเก่าๆ ภาพตัวอย่างที่หามาจากข้อมูลออนไลน์ หรือภาพวาดร่างแบบการแต่งกาย ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเพราะภาพตัวอย่างการแต่งกายนี้เป็นองค์ประกอบ

ในการตัดสินใจ และเป็นแนวทางในการทำงานออกแบบเครื่องแต่งกายต่อไป การออกแบบเครื่องแต่งกายมีทั้งใช้เครื่องแต่งกายที่มีอยู่เดิมแล้ว และเครื่องแต่งกายที่ต้องทำขึ้นใหม่ซึ่งในกรณีนี้ต้องคำนึงถึงความสวยงามที่เหมาะสมกับรูปแบบการแต่งกายและประหยัด เมื่อได้เครื่องแต่งกายแล้วอาจมีการใส่ซั่มเสมือนจริงเพื่อให้นักแสดงเกิดความคุ้นเคยกับเครื่องแต่งกาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของงานนั้น ในการแต่งกายในวันแสดงจริงจะเริ่มต้นจากการให้นักแสดงแต่งหน้าทำผมให้สวยงามเรียบร้อยหรือในกรณีที่การแสดงที่นักแสดงเป็นตัวละครที่มีเอกลักษณ์เฉพาะก็จะจ้างช่างแต่งหน้าทำผม จากนั้นจึงแต่งกายโดยช่วยกันแต่งกายให้เรียบร้อยก่อนเวลาการแสดง

4.การออกแบบอุปกรณ์การแสดง

การทำงานของฝ่ายออกแบบอุปกรณ์การแสดง มีหน้าที่จัดหาอุปกรณ์ประกอบการแสดงตามที่ผู้ออกแบบลิลาต้องการใช้ อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่จะมาช่วยสื่อความหมาย สร้างสีสันและบรรยากาศในการแสดงมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น โดยแต่ละงานจะมีงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ประกอบการแสดง ฝ่ายออกแบบอุปกรณ์ก็จะไปจัดซื้ออุปกรณ์ ประกอบการแสดงมาจากแหล่งผลิตในกรณีที่เป็นอุปกรณ์สำเร็จรูปที่มีวางจำหน่ายอยู่แล้ว ซึ่งเป็นวัสดุจากศิลปะหัตถกรรมล้านนา เช่น ร่ม โคม โดยสั่งทำหรือสั่งซื้อจากแหล่งผลิต ส่วนอุปกรณ์ที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่ก็จะเริ่มจากการออกแบบคร่าวๆก่อน จากนั้นจึงไปหาซื้อวัสดุตามร้านค้าวัสดุแล้วนำมาจัดทำโดยพนักงานภายในบริษัทจะช่วยกันทำ นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งอุปกรณ์เพิ่มเติมให้เกิดความสวยงาม แปลกใหม่ และเหมาะสมกับรูปแบบการแต่งกายโดยคำนึงการนำไปใช้ในการแสดงและงบประมาณที่กำหนดไว้

5.การออกแบบแสง

บริษัทกฤษณ์ทิพย์ ออร์แกนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มแมนซ์ ให้ความสำคัญกับการจัดแสง เพราะมีส่วนช่วยทำให้การแสดงเกิดมิติ อารมณ์ และความสวยงามกับการแสดง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณและความต้องการของลูกค้าว่าจะว่าจ้างให้บริษัทจัดระบบแสงเสียงด้วยหรือไม่ หากลูกค้ามีความต้องการทางบริษัทก็จะว่าจ้างบริษัทรับจัดแสงเสียงที่เคยร่วมงานด้วยกันมารับผิดชอบ หากลูกค้ามีบริษัทรับจัดแสงอยู่แล้ว ก็จะให้ผู้ออกแบบลิลาบอกความต้องการกับผู้ควบคุมแสงในงานนั้นในช่วงการซ้อม ณ สถานที่จริง โดยเน้นการจัดแสงที่ช่วยสื่อถึงเรื่องราว และอารมณ์ของการแสดง

6.ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง

1.ลูกค้า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกค้าเก่าหรือลูกค้าประจำ คือลูกค้าที่รู้จักและเคยว่าจ้างกฤษณ์ ทัชชิลบุญ ตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งบริษัทซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้ธุรกิจดำเนินไปได้ ทั้งนี้เพราะมีลูกค้าที่เป็นลูกค้าเก่าแก่เคยว่าจ้างตั้งแต่สมัยก่อนการก่อตั้งบริษัทที่ยังชื่นชอบผลงานของกฤษณ์ ทัชชิลบุญ ซึ่งมีผลต่อกลุ่มลูกค้าใหม่หรือลูกค้าที่ได้รับการแนะนำจากลูกค้าเก่า ให้คิดว่าจ้างการแสดง

เนื่องจากการรันตีจากลูกค้าเก่าที่บอกต่อกันมา ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มลูกค้าจร ที่เข้ามาติดต่อด้วยตนเอง จากการหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์

2.งบประมาณ รายได้หลักของบริษัทคือการรับจัดการแสดงที่ได้งานจากกลุ่มลูกค้าประจำ งบประมาณในการจัดการแสดงเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นสิ่งกำหนดกรอบในการทำงาน เพราะการทำงานต้องอยู่ในงบประมาณที่วางแผนไว้ซึ่งจะใช้วิธีคำนวณรายจ่ายให้สมดุลกับรายรับและบวกกำไรร้อยละ 30 ต่อการแสดง 1 งาน

3.บุคลากร บริษัทมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านศิลปะการแสดงเป็นอย่างดี มีพนักงานประจำในบริษัท 5 คน ได้แก่ คุณกฤษฎี ชัยศิลป์บุญ กรรมการผู้จัดการ คุณอรทัย แสนทอง ผู้จัดการฝ่ายสร้างสรรค์ คุณพิเศษ เกียรติโสภณศิริ ผู้ออกแบบลีลาและจัดการแสดง คุณรัชชานนท์ กวน-ศักดิ์ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายสร้างสรรค์และฝ่ายผลิต และคุณศุภกฤษณ์ รื่นอุดม ฝ่ายดนตรีและคอมพิวเตอร์ การบริหารบุคลากรเป็นลักษณะให้ทุกคนเป็นหุ้นส่วนของบริษัท ความสัมพันธ์เหมือนพี่น้อง โดยไม่มีการจ่ายเงินเดือนประจำ แต่จะจ่ายเป็นส่วนแบ่งตามสัดส่วนงานที่รับผิดชอบ จำนวนเงินจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของงาน ส่วนนักแสดงแบ่งเป็น นักแสดงเก่าหรือนักแสดงประจำ เป็นนักแสดงมืออาชีพที่เคยร่วมงานมาก่อน ก่อตั้ง หรือสมัยก่อตั้งบริษัท ส่วนมากเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาศิลปะการแสดง และนาฏศิลป์ นักศึกษาฝึกงาน เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาศิลปะการแสดง หรือนาฏศิลป์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์หรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่นๆ และนักแสดงอิสระซึ่งเป็นศิลปิน นักเต้น นักแสดง หรือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาศิลปะการแสดง หรือนาฏศิลป์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่รับงานแสดงแต่ไม่ได้มาแสดงประจำกับบริษัท

4.การประชาสัมพันธ์ บริษัทกฤษฎีทิม ออร์แกนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มเมอร์ ไม่ได้กำหนดแผนประชาสัมพันธ์ไว้เป็นแผนงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีการประชาสัมพันธ์การแสดงแฝงกับธุรกิจผ่านสื่อบุคคล การแนะนำปากต่อปากผ่านลูกค้าบอกต่อกันเป็นการรันตีให้กับลูกค้าที่ได้รับการแนะนำเกิดความเชื่อมั่นจากการได้รับคำแนะนำ สื่อการแสดง หมายถึงตัวรูปแบบการแสดงเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สร้างความประทับใจให้กับผู้ที่ได้ชม เกิดความสนใจก็จะเข้ามาติดต่อกับการแสดง ทั้งการติดต่อหน้างาน และสุดท้ายคือสื่อออนไลน์ สื่อออนไลน์ มีการนำเอารูปภาพการแสดง และคลิปวิดีโอการแสดงไปเผยแพร่

อภิปรายผล

อัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนของศิลปินมีผลต่อการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานสร้างสรรค์ผลงานการแสดงนั้น มีที่มาจากอัตลักษณ์เฉพาะของศิลปิน กล่าวคือศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์ผลงานมีทักษะ ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นอย่างไร แนวทางของศิลปินท่านนั้นก็จะไปปรากฏอยู่ในผลงานสร้างสรรค์เกิดเป็นนาฏยลักษณะเฉพาะที่อยู่ในผลงานการแสดง ดังเช่น

กฤษฎี ชัยศิลป์บุญ มีอัตลักษณ์ของตนเองที่ชัดเจน คือ ทักษะในการฟ้อนล้านนาจากการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กในจังหวัดเชียงราย และการเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงของกฤษฎี ชัยศิลป์บุญ อันมีองค์ประกอบและปัจจัยแวดล้อมที่ผลักดันให้เกิดวิถีคิดและการทำงานที่เป็นแนวทางของตัวเอง โดยอาศัยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การจินตนาการ และความพยายามในการแสวงหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์เมื่อค้นพบแล้วก็นำมาถ่ายทอดให้กับบุคลากรในบริษัท เพื่อให้ทุกคนได้มีความรู้ ทักษะ สามารถสืบทอดแนวทางของตนไปใช้ในการทำงานได้ กลายเป็นพลังสำคัญในการร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานที่มีความโดดเด่น ทั้งตัวผลงาน ตลอดจนแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานและวิธีการทำงาน ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักแสดง นักศึกษา และบุคคลในวงการนาฏศิลป์ จนเกิดกระแสการเลียนแบบ นำเอานาฏยลักษณ์ฟ้อนล้านนาของบริษัทกฤษฎีทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอรั่มแมนซ์ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเอง จึงเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่านาฏยลักษณ์ฟ้อนล้านนาของบริษัทกฤษฎีทีม ออร์แกไนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอรั่มแมนซ์ มีอิทธิพลต่อวงการนาฏศิลป์ ในฐานะเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงที่มีนาฏยลักษณ์ฟ้อนล้านนา

ในด้านการบริหารจัดการธุรกิจมีการทำงานที่เป็นขั้นตอนตั้งแต่การคิดต่อนำเสนองานกับลูกค้า การประชุมรับฟังนโยบายจากกฤษฎี ชัยศิลป์บุญ เจ้าของบริษัท จากนั้นก็จะดำเนินงานตามฝ่ายที่ได้แบ่งเอาไว้ให้บุคลากรแต่ละคนไปทำงาน ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยให้ความเคารพและเชื่อฟังตามลำดับอาวุโส และการเคารพซึ่งกันละกัน มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ของกันและกัน ส่วนนักแสดงซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในสาขาวิชานาฏศิลป์ ซึ่งแต่ละคนล้วนมีความสามารถในการแสดงเฉพาะตัวอยู่แล้วเมื่อเข้ามาทำงานก็จะได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะด้านการฟ้อนล้านนา อันเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักแสดงให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น จนเกิดเป็นมาตรฐาน นักแสดงทุกคนจะให้ความเคารพ ขำเกรงกฤษฎี ชัยศิลป์บุญ ทั้งในฐานะศิลาป็น อาจารย์ และผู้บริหาร ที่ให้ความรู้ ความเมตตาและโอกาสในการทำงานเพื่อหารายได้เสริม ทำให้บรรยากาศในการทำงานอบอุ่น มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำงานตามภาระหน้าที่ และได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า จากความใส่ใจในรายละเอียดในการทำงานตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการแสดง การฝึกซ้อม และการจัดการแสดงจริง ทำให้มีผู้สนใจติดต่อว่าจ้างรายใหม่ๆ เกิดขึ้นทั้งจากที่มาชมการแสดงเอง และได้รับการแนะนำจากลูกค้าเก่า เมื่อการแสดงได้รับการันตีและการยอมรับจึงมีผลงานมากขึ้นส่งผลให้ราคาในการว่าจ้างสูงขึ้น ในขณะที่การทำงานก็ยังคำนึงถึงคุณภาพและการรักษานาฏยลักษณ์เฉพาะ มีการพัฒนาองค์ประกอบทางการแสดงต่างๆ ขึ้นใหม่อยู่เสมอเพื่อปรับปรนให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนไป เกิดผลสัมฤทธิ์ในวันจัดการแสดงจริง สร้างความพอใจให้กับลูกค้า อันมีผลต่อชื่อเสียง การประชาสัมพันธ์และผลกำไร

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ในการวิจัยผู้วิจัยจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัย โดยเฉพาะผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลอย่างกว้างขวาง ลุ่มลึก อันจะเอื้อให้การวิจัยสำเร็จง่ายขึ้น

2. ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างสรรค้ทำรำ มีลักษณะของทำรำ หรือการเคลื่อนไหวร่างกายหลายชนิดที่ไม่มีกรอบอธิบายไว้ ต้องหาเอกสาร ตำรำ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อมาช่วยให้ความหมาย หรืออาจมีการบัญญัติคำขึ้นใหม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษารวบรวมรายชื่อกลุ่ม คณะ หรือบริษัทรับจัดการแสดงอื่นๆ โดยศึกษานาฏลักษณะการแสดงของกลุ่ม คณะ หรือบริษัทรับจัดการแสดงอื่นๆ ที่มีองค์ประกอบในการแสดงลีลา การแต่งกาย ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน รวมถึงผลกระทบจากการสร้างสรรค์การแสดงต่อวงการนาฏศิลป์ไทย

2. ควรมีการศึกษานาฏลักษณะศิลปะการแสดงพื้นบ้านอื่นๆ เพื่อหาจุดเด่นและความเป็นแบบเฉพาะของตัวเองที่ไม่เหมือนใคร หาข้อแตกต่างให้เกิดความหลากหลาย และพัฒนามาเป็นนาฏลักษณะเฉพาะในการจัดการแสดงเพื่อธุรกิจการแสดง

เอกสารอ้างอิง

จิรายุทธ พนมรักษ์. เอกลักษณะไทยในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนราพงษ์ จรัสศรี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารงานวัฒนธรรม

วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553

ชมนาด กิจจันทร์. การพัฒนานาฏจารีกนาฏศัพท์ไทยโดยใช้ระบบของลาบาน.

กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2551

ตุลา มหาวสุชานนท์. หลักการจัดการ-หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.ศ.พัฒนา จำกัด

ชนาคร ชนาธารชูโชติ. การจัดการการตลาด. กรุงเทพฯ: บริษัทจี.พี.ไอเชเบอร์พริ้นท์ จำกัด, 2557

ธีรยุทธ ขวงศรี. "ฟ้อนโต" สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด

(มหาชน), 2542.

ธีรยุทธ ขวงศรี. การดนตรี การขับ การฟ้อน ล้านนา. เชียงใหม่: สุรวงศ์บู้ตเซนเตอร์, 2540

พูนศรี บัวนุช. สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน), 2542

มโน พิสุทธีรัตนนนท์. สุนทรียศาสตร์สตรี: ศาสตร์แห่งความเป็นศิลป์และสิ่งงาม.

เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาสุนทรียศาสตร์ (ฉบับอัดสำเนา), 2540

มานพ มานะแซม. ประวัติพัฒนาการการฟ้อนล้านนาเพื่อสร้างสรรค์นาฏกรรมล้านนาและเพิ่ม

มูลค่าด้านการท่องเที่ยว, งานวิจัย สาขาวิชาศิลปะการดนตรีและการแสดง ภาควิชาศิลปะไทย

คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สัมภาษณ์ , 2557

มาลินี อาษาทุทการ. **พื้นฐานนาฏยประดิษฐ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

มัลลิกา ต้นสอน. **การจัดการการเงินในองค์กรธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: หจก. ชรรคมลการพิมพ์, 2545.

สิริธร ศรีชลาคม. **นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย: การสร้างสรรค์โดยผสมผสานสาขาศิลปะไทยกับนาฏยศิลป์สายสกุลอื่นๆระหว่างปี พ.ศ. 2510-2542**

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย

ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. **หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

วิรุณ ตั้งเจริญ. **การพัฒนาค่านิยมด้านสุนทรียภาพ สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อีแอนด์ไอคิว, 2546

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. **หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

แสง มนวิฑูร. **นาฏยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์, 2541

อนุคุณ โรจนสุขสมบูรณ์. **แนวคิดทฤษฎีการฟอมล่านาแบบใหม่**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย

ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549

อุดม รุ่งเรืองศรี. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยเหนือ**. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน), 2542

Laban Movment Analysis [ออนไลน์]แหล่งที่มา:

https://en.wikipedia.org/wiki/Laban_Movement_Analysis [19 กรกฎาคม 2558]

<http://art-culture.chiangmai.ac.th/http://www.openbase.in.th/node/6932>

[5 มีนาคม 2557]